

Història social de la llengua catalana

2015/2016

Codi: 100680

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500247 Llengua i literatura catalanes	OB	2	1
2501792 Estudis de Català i de Clàssiques	OT	3	0
2501792 Estudis de Català i de Clàssiques	OT	4	0
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	3	0
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	4	0
2501818 Estudis de Francès i Català	OT	3	0
2501818 Estudis de Francès i Català	OT	4	0
2501902 Estudis d'Anglès i Català	OT	3	0
2501902 Estudis d'Anglès i Català	OT	4	0

Professor de contacte

Nom: Daniel Casals Martorell

Correu electrònic: Daniel.Casals@uab.cat

Equip docent

Mar Massanell Messalles

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

No n'hi ha.

Objectius

L'assignatura *Història social de la llengua catalana* està inclosa en la matèria *Llengua catalana: variació i diacronia*, juntament amb *Gramàtica històrica catalana* i amb *Dialectologia catalana*. Aquesta assignatura és obligatòria per als alumnes del Grau de Llengua i Literatura Catalanes i optativa per als estudiants dels graus combinats de català-anglès, català-espanyol, català-clàssiques i català-francès.

L'objectiu de l'assignatura *Història social de la llengua catalana* és que l'estudiant obtingui una visió clara de les diverses etapes de la història de la llengua i dels factors externs que n'han condicionat l'evolució interna en els diversos territoris del domini lingüístic català.

Competències

Llengua i literatura catalanes

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Estudis de Català i de Clàssiques

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Estudis de Francès i Català

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Interpretar els factors polítics, socials i culturals que condicionen l'ús de la llengua catalana i la seva evolució al llarg de la història i en la societat multicultural actual.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.

Estudis d'Anglès i Català

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.

- Distingir i contrastar els diferents models teòrics i metodològics aplicats a l'estudi de la llengua anglesa, de la seva literatura i de la seva cultura.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar adequadament els coneixements adquirits per obtenir dades i utilitzar fonts documentals aplicables a l'estudi de la llengua i la literatura catalanes.
2. Conèixer l'evolució històrica de l'ús de la llengua catalana.
3. Construir un text escrit amb correcció gramatical i lèxica
4. Construir un text escrit amb correcció gramatical i lèxica.
5. Construir un text oral amb correcció gramatical i lèxica
6. Construir un text oral amb correcció gramatical i lèxica.
7. Dominar l'expressió oral i escrita en llengua catalana
8. Dominar l'expressió oral i escrita en llengua catalana.
9. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics
10. Identificar el context en què s'inscriuen els processos històrics.
11. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
12. Interpretar textos en profunditat i aportar arguments per fer-ne l'anàlisi crítica
13. Interpretar textos en profunditat i aportar arguments per fer-ne l'anàlisi crítica
14. Interpretar textos en profunditat i aportar arguments per fer-ne l'anàlisi crítica.
15. Potenciar la capacitat de lectura, interpretació i anàlisi crítica de textos literaris i lingüístics
16. Potenciar la capacitat de lectura, interpretació i anàlisi crítica de textos literaris i lingüístics

Continguts

1. **Breu presentació de la llengua catalana.** Filiació lingüística. Territori del català. Règim polític i administratiu de les regions que en formen part. Demografia del català. El(s) nom(s) de la llengua i el reconeixement de la unitat. Les varietats geogràfiques. Estatus social i legal del català.
2. **Constitució, modificació i consolidació del domini lingüístic català.** El naixement de la llengua catalana a la Catalunya Vella i als Comtats. L'ampliació del territori (segles XII-XV): la Catalunya Nova i el Baix Aragó; les Balears, el Regne de València i Múrcia; l'Alguer. Modificacions posteriors: Múrcia i les terres de moriscos (el Baix Segura). Colonitzacions tardanes: el Carxe.
3. **Scripta i Koiné.** Els primers documents escrits en català (segles XI-XIII). La literatura catalana als segles XIII-XIV. La Cancelleria Reial: la prosa administrativa i historiogràfica. El model de llengua: els escrits utilitaris. La literatura al segle XV (la desoccitanització de la poesia). La continuïtat de l'*Scripta* medieval als segles XVI i XVII i la ruptura amb la tradició al segle XVIII. La disgregació cultural i econòmica del domini lingüístic català. La Renaixença i la recuperació de la consciència de la unitat lingüística. Pompeu Fabra i l'Institut d'Estudis Catalans: la modernització del català literari i la creació d'una llengua estàndard. L'acceptació territorial de la proposta de Fabra (les Normes de Castelló; el *Diccionari català-valencià-balear*; etc.)

4. **Llengua i identitat.** El nom de la llengua i del territori lingüístic. Consciència lingüística a l'Edat Mitjana. Llengua i nació a l'Edat Moderna. El catalanisme polític. El nacionalisme al segle XX. La ideologia lingüística avui: del nacionalisme a l'independentisme. El nacionalisme espanyol i les llengües autonòmiques.
5. **Ús social i conflicte lingüístic.** El fals plurilingüisme de la societat catalana medieval (català-occità; català-aragonès; català-àrab). El conflicte lingüístic català-castellà: naixement (segles XVI i XVII) i consolidació (segles XVIII i XIX). El conflicte lingüístic català-francès a la Catalunya del Nord des de 1659. La italianització de l'Alguer. Llengua i immigració al segle XX. El bilingüisme oficial i la realitat multicultural a la Catalunya d'avui: "el català, llengua comuna".
6. **Repressió i normalització.** La legislació en contra de la llengua catalana als segles XVIII i XIX. La glotofàgia dels règims dictatorials espanyols. Les dificultats polítiques i ideològiques de la represa: de la Transició a l'actualitat.
7. **Marc jurídic de la llengua catalana.** Legislació autonòmica, espanyola i europea sobre el català: Constitució espanyola i andorrana; Estatuts d'autonomia (1979-2007), lleis de política lingüística (1983-1998); Carta europea de les llengües regionals i altres legislacions. Aplicació i polèmiques.

Metodologia

En l'assignatura *Història social de la llengua catalana*, de 6 crèdits ECTS (150 hores de dedicació per part de l'estudiant), es combinaran les explicacions teòriques del professor amb la resolució d'exercicis i activitats pràctiques i el comentari de textos.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques, seminaris de discussió de textos, resolució a l'aula d'activitats elaborades a casa	45	1,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16
Tipus: Autònomes			
Lectura de bibliografia, elaboració d'exercicis, estudi	102	4,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16

Avaluació

L'avaluació es durà a terme a través de la realització **a l'aula, els dies fixats**, de dues pràctiques puntuades, de valor progressiu al llarg del curs (40%, 60%). En aquestes pràctiques, l'estudiant haurà de posar a prova els seus coneixements sobre la història de la llengua catalana a través de la resolució de diverses preguntes, exercicis o activitats.

Per superar l'assignatura, cal que la mitjana ponderada de les dues pràctiques arribi a cinc punts (no s'exigeix, per tant, aprovar les pràctiques per separat). Si es lliura una pràctica, la qualificació de l'assignatura ja no pot ser "no evaluable" (la pràctica no realitzada comptarà com a zero). Per poder optar a la reavaluació, cal que la nota de l'avaluació continuada se situï entre 4 i 4,9 punts. La qualificació màxima de la reavaluació serà un 5.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Primera prova puntuada	40%	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16
Segona prova puntuada	60%	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16

Bibliografia

Alcover, Antoni Maria i Francesc de B. Moll (1930-1962). *Diccionari català-valencià-balear*, 10 vols. Palma de Mallorca: Moll.

Badia i Margarit, Antoni M. (1981). *Gramàtica històrica catalana*. València: Tres i Quatre.

Badia i Margarit, Antoni M. (1999). *Les Regles de esquivar vocables i la "qüestió de la llengua"*. Barcelona: IEC.

Badia i Margarit, Antoni M. (2004). *Moments clau de la història de la llengua catalana*. València: Universitat de València.

Bruguera, Jordi (1985 [1986²]). *Història del lèxic català*. Barcelona: Enciclopèdia catalana.

CICA. *Corpus informatitzat del català antic*. <http://www.cica.cat/>

Colomina i Castanyer, Jordi (1999). *Dialectologia catalana. Introducció i guia bibliogràfica*. Alacant: Universitat d'Alacant.

Colón, Germà (1976). *El léxico catalán en la Romania*. Madrid: Gredos.

COM *ensenyar català als adults. Suplement 6. Mapes per a l'estudi de la llengua catalana* (1989). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. Gabinet de Didàctica.

Coromines, Joan (1980-2001). *Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana*, 10 vols. Barcelona: Edicions 62 i Caixa de Pensions "La Caixa".

Coromines, Joan (1989⁴). *Lleures i converses d'un filòleg*. Barcelona: Club Editor.

Institut d'Estudis Catalans; Secció Filològica (1990 [1999³]). *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana [= Proposta]. I. Fonètica*. Barcelona: IEC.

Institut d'Estudis Catalans; Secció Filològica (1992 [1999³]). *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana [= Proposta]. II. Morfologia*. Barcelona: IEC.

Ferrando, Antoni i Miquel Nicolás (1993 [1997²]). *Panorama d'història de la llengua*. València: Tàndem.

Ferrando, Antoni i Miquel Nicolás (2011). *Història de la llengua catalana*. Barcelona: UOC.

Martí i Castell, Joan (1990). *Gramàtica històrica. Problemes i mètodes*. València: Universitat de València.

Martí i Castell, Joan i Josep Moran (1986). *Documents d'història de la llengua catalana: dels orígens a Fabra*. Barcelona: Empúries.

Moll, Francesc de Borja (1991). *Gramàtica històrica catalana*. València: Universitat de València.

Moran, Josep (2004). *Estudis d'història de la llengua catalana*. Barcelona: PAM.

Moran, Josep i Joan Anton Rabella (2001). *Primers textos de la llengua catalana*. Barcelona: Proa.

Nadal, Josep Maria i Modest Prats (1982 [1996²]). *Història de la llengua catalana I. Dels inicis al segle XV*. Barcelona: Edicions 62.

Nadal, Josep Maria i Modest Prats (1996). *Història de la llengua catalana II. El segle XV*. Barcelona: Edicions 62.

Pérez Saldanya, Manuel (1998). *Del llatí al català. Morfosintaxi verbal històrica*. València: Universitat de València.

Pradilla i Cardona, Miquel Àngel (ed.) (1999). *La llengua catalana al tombant del mil·lenni. Aproximació sociolingüística*. Barcelona: Empúries.

Rasico, Philip D. (1982). *Estudis sobre la fonologia del català preliterari*. Barcelona: Curial; Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

Veny, Joan (1978 [1998¹²]). *Els parlars catalans (Síntesi de dialectologia)*. Palma de Mallorca: Moll (*Tomir*, 38).

Veny, Joan (1986 [1986²]). *Introducció a la dialectologia catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. (Biblioteca Universitària; 4).

Veny, Joan i Mar Massanell i Messalles (2015). *Dialectologia catalana. Aproximació als parlars catalans*. Barcelona: Universitat de Barcelona.